

BESLUT
2020-10-14

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 24 juli 2020

Saken

Studiemedel vid extraordinära
händelser i fredstid; även fråga om
återkrav av studiemedel

Nämndens beslut

Nämnden upphäver CSN:s beslut den 5 maj 2020 och den 24 juli 2020 och beslutar att NN har rätt att behålla de studiemedel och merkostnadslån som han beviljades den 6 november 2019.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om studiemedel och merkostnadslån för studier i Japan under tiden den 30 mars 2020–den 19 mars 2021.

CSN beviljade, den 6 november 2019, studiemedel och merkostnadslån för vecka 14–18, för vecka 20–26, för vecka 28–37, för vecka 41–53 år 2020 och för vecka 1–11 år 2021.

NN lämnade sedan in en blankett avseende språkstudier, av vilken framgår att studierna pågår under tiden den 6 juli 2020–den 11 juni 2021.

CSN ändrade, den 5 maj 2020, beviljningen till studiemedel och merkostnadslån för vecka 28–37, för vecka 41–53 år 2020 och för vecka 1–11 år 2021. CSN beslutade samtidigt att avräkna de studiemedel och merkostnadslån som betalats ut för vecka 14–18 år 2020, mot kommande utbetalningar av studiestöd.

NN meddelade, den 13 juli 2020, att skolstarten har blivit framflyttad till april 2021, med anledning av covid-19.

CSN beslutade, den 24 juli 2020, att NN inte har rätt till studiemedel för den sökta perioden. CSN beslutade samtidigt om återkrav av 30 480 kronor, vilket avsåg studiemedel och merkostnadslån som betalats ut för mycket. Grunden för beslutet var att NN inte påbörjat några studier i Japan.

NN överklagade beslutet och anförde bl.a. följande. Han förstår inte hur CSN kan återkräva pengar från honom i det här läget, han har redan betalt skolan för sina studier i Japan. Pengarna har skickats till Blueberry Språkresor som sedan vidarebefordrat dem till skolan. Anledningen till att han inte har påbörjat några studier i Japan är att landet fortfarande håller sina gränser stängda till följd av corona. Han har kvar sin plats på skolan och har för avsikt att påbörja studierna vid ett senare tillfälle.

CSN överlämnade ärendet och upplyste om att CSN inte har funnit anledning att ändra beslutet.

NN lämnade därefter in en skrivelse och beskrev utförligt sin situation.

CSN lämnade sedan, på nämndens begäran, in ett yttrande och anförde i huvudsak följande. Studerande som inte kan bedriva de studier de beviljats studiemedel för förlorar normalt rätten till dessa studiemedel. Den 7 april 2020 trädde dock förordningen (2020:201) om studiestöd vid spridning av viss smitta i kraft. Enligt 4 § nämnda förordning får studerande under vissa förutsättningar behålla beviljade studiemedel när de saknar möjlighet att bedriva sina studier. CSN uppfattar samtidigt att 4 § den nya förordningen inte innebär en ovillkorlig rätt för den studerande att alltid behålla alla beviljade studiemedel. Ett beslut om studiemedel ska till exempel enligt 3 kap. 35 § studiestödsförordningen alltid omprövas om ändrade förhållanden föranleder det. Sådana ändrade förhållanden som innebär att grunden för det aktuella stödet har förändrats bör enligt CSN:s uppfattning alltid leda till att beslutet omprövas.

NN har i sitt överklagande motsatt sig CSN:s beslut om återkrav den 24 juli 2020. Han beviljades redan den 6 november 2019 studiemedel för språkstudier vid Kudan Institute of Japanese Language, Japan, för bland annat perioden den 30 mars–den 3 maj 2020 (vecka 14–18). CSN anser att det är visat att Kudan Institute på grund av åtgärder för att förhindra smittspridning av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 inte har kunnat erbjuda utbildning under den aktuella perioden. CSN anser därför att NN har rätt att behålla de ordinarie studiemedel och merkostnadslån för utlandsstudier som har betalats ut till honom för denna period. Beslutet om återkrav den 24 juli 2020 bör därför upphävas i denna del.

Den 9 mars 2020 betalade CSN ut 13 950 kronor till NN för hans reskostnader till Japan. CSN anser att utgångspunkten, i enlighet med 4 § förordningen om studiestöd vid spridning av viss smitta, är att NN har rätt att behålla dessa merkostnadslån. CSN anser däremot att NN inte har rätt att behålla dessa merkostnadslån om han redan vid utbetalningstillfället kände till att studierna i Japan hade ställts in, och om han inte redan då hunnit köpa biljetter till Japan. Det är samtidigt CSN som ska visa att det finns grund för återkrav. Det är inte, genom de uppgifter som finns tillgängliga i ärendet, visat att NN redan den 9 mars 2020 kände till att studierna inte skulle bli av. Det är heller inte visat att han den 9 mars 2020 ännu inte hade köpt biljetter för resa till Japan. CSN anser därför att CSN inte har visat att det finns grund för återkrav och

NN har därför rätt att behålla även de merkostnadslån för resor som betalades ut till honom den 9 mars 2020. Beslutet om återkrav den 24 juli 2020 bör därför upphävas även i denna del.

Författningsbestämmelser

Av 3 kap. 5 § studiestödslagen (1999:1395) framgår följande. Studiemedel får lämnas för varje vecka då den studerande bedriver studier på minst halvtid. Studierna måste dock pågå under en sammanhängande tid om minst tre veckor. Studiemedel får lämnas bara för sådan del av studietid som omfattas av den kursplan eller motsvarande som gäller för utbildningen.

Av 5 kap. 1 § studiestödslagen framgår följande. Det som betalats ut för mycket ska krävas tillbaka, om någon genom oriktiga uppgifter eller genom att inte fullgöra sin uppgifts- och anmälningsskyldighet eller på något annat sätt har orsakat att studiehjälp eller studiemedel lämnats felaktigt eller med för högt belopp. Detsamma gäller om någon på annat sätt fått studiestöd felaktigt eller med för högt belopp och insett eller borde ha insett detta. Om det finns synnerliga skäl, får ett krav på återbetalning helt eller delvis efterges.

Av 4 § förordningen (2020:201) om studiestöd vid spridning av viss smitta framgår följande. En studerande som studerar med studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395) i Sverige eller utomlands har rätt att behålla beviljade studiemedel vid ledighet som har samband med åtgärder för att förhindra spridningen av det virus som orsakar covid-19 och som innebär att den studerande saknar möjlighet att bedriva sina studier på grund av

1. att en läroanstalt inte kan erbjuda utbildning, eller
2. andra omständigheter som den studerande inte kan råda över.

En studerande får vid sådan ledighet som avses i första stycket även beviljas merkostnadslån enligt 3 kap. 13–13 c §§ studiestödsförordningen (2000:655).

Nämndens bedömning

Det nämnden har att pröva är om NN, med stöd av 4 § förordningen (2020:201) om studiestöd vid spridning av viss smitta, har rätt att behålla de studiemedel som han beviljades den 6 november 2019.

Syftet med nämnda förordning är att studiestödssystemet ska trygga försörjningen för en studerande, som haft för avsikt att bedriva studier med studiemedel eller studie-startsstöd, även under en period då han eller hon inte längre har någon faktisk möjlighet att bedriva studier på grund av extraordinära händelser (se prop. 2019/20:132 s. 104).

I ärendet är klarlagt att språkstudierna i Japan, som NN haft för avsikt att läsa, har ställts in som en åtgärd för att förhindra spridningen av det virus som orsakar covid-19. Nämnden finner därmed att NN har rätt att behålla de studiemedel som han beviljades den 6 november 2019. Nämnden finner ingen anledning att göra någon

annan bedömning avseende de merkostnadslån han beviljades vid samma tidpunkt. CSN:s båda beslut den 5 maj 2020 och den 24 juli 2020 ska därmed upphävas. Överklagandet ska alltså bifallas.

Robert Schött

Stefan Öberg

Beslutet har fattats av: Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Schött, myndighetschef, Hans Eklund, Sebastian Hasselström, Jessica Levin, Martin Mörk, Helena Söderberg och Christer Bergqvist

Föredragande: Stefan Öberg

Kopia till CSN